

D • N

28/9 1952

Debatten i regeringsfrågan

Inom en stor del av pressen avvisar man tanken att diskutera regeringsfrågan — för att omedelbart därefter komma med ett inlägg i den. Attityden avspeglar den allmänna osäkerheten, bristen på direktiv från partiernas sida och det trots allt ofrånkomliga behovet att säga något om det problem vars aktualitet inte kan bestridas.

Uttalandena i bondeförbundets och socialdemokratin press bekräftar alltigenom den karaktäristik av läget som gavs häromdagen. Man skall hålla ihop tills vidare, den saken är klar. Hur löjligt skulle det inte se ut om de båda partier som för en vecka sedan med tårar i ögonen tackade varann för allt vackert och gott under den ettåriga förbindelsen nu skulle tala om för menigheten att det hela var ett misstag. Men det är en dämpad, för att inte säga spelad glädje som efter valdagen förevisas. Och i det matta bedyrandet av troheten blandar sig oroliga reflexioner om hur man grövst skall kunna utnyttja den tills vidare bundna partnern. Bondeförbundsresonemangen i den vägen är uppriskande i sin omedvetna cynism. Bondeförbundet har "åter trätt i förgrunden i svensk politik", så skriver det ledande organet; man tröstar sig över nederlaget med tanken att partiet har blivit tungan på vägen, att det är möjligt att trycka än hårdare på socialdemokratin. "Om bondeförbundet skall fortsätta regeringssamarbetet bör man alltså", skriver en annan tidning i samma anda, "kunna utgå från att dess representanter genom en fast hållning kan vinna ökat gehör för sina önskemål." Alltså: pressa på ytterligare med krav på större subventioner, nya grispremier, högre livsmedelspriser; av de båda försvagade kamraterna skall den värst åtgångne tvinga den andre att betala samarbetet ännu drygare.

Men någon riktig förståelse för dessa synpunkter möter man inte hos socialdemokratin. Där frågar man sig tvärtom: Har inte bondeförbundet redan varit för dyrt i driften, är inte socialdemokratin nederlag be-

roende på att den försummat konsumenterna för att vinna en tillfällig vänskap hos storbönderna? Kanske kan det sägas, påminner Aftontidningen blygt, att regeringen "inte tagit i tillräckligt kraftigt för att stoppa prisstegringarna" och "att regeringssamverkan med bondeförbundet bland stora löntagargrupper setts med en viss misstro". Hela tidningens resonemang är hypotetiskt; den vågar inte säga ifrån; den bara relaterar vad folk "kanske" kan säga. Meningen är i alla fall klar; det är inte någon glad offervilja som möter bondeförbundets skärpta anspråk.

Regeringen kommer alltså att fortsätta, det är säkert. Lika säkert är att båda parterna med iver tänker på den dag då man anständigvis kan bryta förbindelsen. Att alldeles regera sänder sig vill man dock inte.

Vilka alternativ finns? Socialdemokratin vill inte regera i minoritet, påstås det — men intet annat parti är skyldigt att regera på en minoritet av riksdagen. På vissa håll sägs rent av att oppositionen, högern och folkpartiet, skulle nödgas ta regeringsansvaret — det är rena stolligheten, inte bara för att högern och folkpartiet representerar skilda linjer, utan helt enkelt därför att en regering med majoritet inte rimligen kan stjälpas över styret på minoriteten. Då koalitionen brister tror väl ingen att det skamfilade bondeförbundet skall kunna ingå förbund med de båda partier som det nyss besegrats. Inte heller tror väl någon att folkpartiet skall trädas till som socialdemokratin allierade då bondeförbundet i samma situation förbrukats. Folkpartiet har ingen anledning att ensamt bilda regering och än en gång pröva det system med hoppande majoriteter som för tjugu år sedan diskrediterades under Ekmans ministärer.

Mot det i dagens läge och framför allt på lång sikt framställda förslaget om samregering, om en i princip permanent samlingsregering, reses främst invändningar av den art som tyder på oklar ovilja sna-

rare än reflekterad kritik. Det talas särskilt om att tanken psykologiskt inte är möjlig att genomföra. Sannolikt menar man framför allt att den konservativa riksdagen ryggat tillbaka. Men att en stark folkmajoritet av alla partier önskar den lösningen borde kunna förmå riksdagsmännen och par-

tiledningarna att göra försöket. Självfallet är att en sådan regerings första uppgift borde vara införande av folkomöstning i nya och vidgade former. Den gamla parlamentariska ordningen duger inte nu; man kan inte heller vänta en återgång till det läge som gjort den funktionsduglig.

Sept. 8 l. 4 k.
4 ul. 6 a.
S. a 22